

ДНПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

Кафедра «Оркестрові інструменти»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр

«Музичне мистецтво естради»

Дніпро, 2016

Інформація про викладачів

Назва дисципліни	Методика викладання фахових дисциплін
Викладач	Горовой Сергій Гаврилович
Посада	Завідувач кафедри, професор
Науковий ступінь	Кандидат мистецтвознавства
Контактний телефон	0672618621
Електронна адреса	gortrom2@ukr.net
Консультації	Очні консультації можливі за попередньою домовленістю Графік роботи: Вівторок – 10-12 Четвер – 10-12 Онлайн консультації

1. Характеристика навчальної дисципліни

Курс «Методика викладання фахових дисциплін» розрахований на студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти різних спеціальностей: інструменти естрадного оркестру, спів.

До фахових дисциплін відносяться: викладання спеціального інструменту (співу), ансамблю, оркестрового класу.

Завдання курсу – дати студентам глибокі знання з теорії формування виконавської майстерності, загальної музично-виконавської методології і психологічних передумов музично-педагогічної та виконавської діяльності; розкрити методику роботи над музичним твором, підготовки учбового репертуару; розвитку музичних здібностей студента; показати принципи планування учбово-виховного процесу в класі з фаху, ансамблю, оркестру і закріплення педагогічних навичок в процесі проведення педагогічної практики.

В курсі методики передбачається самостійна робота студента по вивченню науково-методичної літератури, в якій узагальнено багатий виконавський, методичний та педагогічний досвід по кожній з вищеназваних професій. Студенти не повинні обмежуватись також і сферою лише виконавства, а збагачувати свої знання і враження вивченням теорії і практики в інших галузях інструментального, оркестрового та вокально-хорового мистецтва.

Дисципліна «Методика викладання фахових дисциплін» відноситься до нормативної частини професійно-орієнтованих дисциплін, вивчається в II семестрі навчання (тобто на першому курсі). На вивчення дисципліни відведено 10 кредитів ЕКТС; що становить 300 годин запланованого обсягу; з яких 160 години практичних занять та 140 годин самостійної роботи студента.

2. Мета і завдання дисципліни

Мета: теоретичне осмислення основ обраної професії, підготовка майбутнього спеціаліста до самостійної педагогічної діяльності.

Завдання: дати глибокі знання з теорії формування виконавської майстерності, загальної музично – виконавської методології і психологічних передумов музично – педагогічної та виконавської діяльності, розкрити методику роботи над музичним твором, показати принципи планування навчально-виховного процесу, принципи роботи з ансамблем та проведення лекційних занять.

9.Методи навчання

- Методи художньої демонстрації та художнього ілюстрування, метод створення індивідуального репертуару, консультування, збирання інформації, анотації, моделювання, апробація виступу.
- Метод наочно-слухового показу (демонстраційний метод), методи художньої демонстрації та художнього ілюстрування, метод пластичного інтонування, консультування, моделювання, апробація виступу.
- Дедуктивні, аналітичні, частково-пошукові, постановка проблеми, анотації, консультування, методи синхронічного та діахронічного аналізу творів, метод стильового аналізу музичного твору.
- Робота з текстами, анотації, компаративні методи, метод емоційної драматургії, метод створення композиції, метод художнього контексту.
- Метод емоційної драматургії, метод створення композиції, метод художнього контексту, метод-ототожнення, метод роздуму про музику, метод життєвих асоціацій, метод накладення.
- Збирання інформації, складання плану, робота з текстами, наочними засобами, методи активізації самовдосконалення музично-слухацької діяльності, постановка проблеми, метод міжпредметних зв'язків, написання кваліфікаційних робіт.
- Методи художньої демонстрації та художнього ілюстрування, консультування, індивідуальні тренінги, збирання інформації, складання плану, робота з текстами, наочними засобами, методи активізації самовдосконалення музично-слухацької діяльності.
- Інформаційно-узагальнюючий метод, пояснювально-стимулюючий, збирання інформації.

3. Заплановані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- методику викладання спеціального інструменту;
- основні принципи роботи з ансамблем;
- основні принципи роботи в оркестрі;
- особливості основних виконавських стилів та виконавських шкіл;

- теоретичні основи музичного мистецтва, структуру та принципи формоутворення музичної мови;
- основні форми і методи роботи над музичним твором;
- педагогічний репертуар, передбачений навчальними програмами з фаху;
- основні принципи планування навчально-виховного процесу та ведення необхідної навчальної документації;

вміти:

- самостійно вибирати найбільш раціональні прийоми навчання та виховної роботи;
- організовувати й проводити репетиційний процес та концертне виконання сольного, ансамблевого, орестрового музичного твору;
- визначати мету включення певного твору до репертуару студента;
- удосконалювати виконавську майстерність виконавця у технічному та інтелектуально-художньому відношенні;
- використовувати придбані знання та навички у професійній діяльності;
- встановлювати критерії оцінювання якості навчальної діяльності студентів;
- опрацьовувати нову методичну та навчальну фахову літературу;

володіти:

- методами підбору аплікатури, штрихів, прийомів гри;
- методами підбору інструктивного матеріалу для подолання технологічних проблем при вивченні художньо-педагогічного репертуару;
- прийомами використання низки засобів художньої виразності.

Програмні результати навчання відповідають наступним критеріям з освітньо-професійної програми бакалавра:

- Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- Застосовувати теоретичні знання та навички в процесі педагогічної діяльності.
- Використовувати базові методи та прийоми викладання гри на інструменті.
- Використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у фаховій виконавській, композиторській, диригентській, музикознавчій та педагогічній діяльності.

4. Загальні та фахові компетентності

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва.
- Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- Здатність володіти знанням базової музикознавчої, музично-педагогічної, методичної літератури та нотного репертуару.
- Здатність збирати, аналізувати та синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових та середніх музичних навчальних закладах.
- Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій, вміння організувати діяльність у професійній сфері.
- Здатність сприймати новітні концепції в сфері музичного виконавства, музикознавства, методології, музичної педагогіки та свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями.

5. Методичне та технічне забезпечення дисципліни

Методичне забезпечення складається з літератури яка знаходиться в бібліотеці Академії, особистих фондів викладача, що містять нотну та методичну літературу, аудіо та відео записи, а також затвердженого положення про Навчально-методичний комплекс.

Технічне забезпечення:

1. Музичний інструмент для практичних та самостійних занять та всі необхідні специфічні допоміжні засоби та витратні матеріали (струни, ремені, медіатори, підставки, тростини, мікрофони, шнури тощо).
2. Нотний матеріал в друкованому виді.
3. Бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачами з приводу проведення занять та консультацій.

6. Вимоги до підсумкового контролю

Основною формою підсумкового контролю з дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» є іспит. До іспиту допускаються студенти, які виконали всі контрольні роботи з курсу.

На іспит з методики студент готує письмову роботу на одну з 22 тем, які узагальнюють весь основний зміст курсу, відповідає на три запитання з психології музично-виконавської діяльності, теорії формування виконавської майстерності на своєму інструменті та з методики викладання спеціального інструменту або музичного виховання. Проводить педагогічний аналіз одного з творів репертуару музичного коледжу з демонстрацією прийомів і засобів музичної виразності на інструменті.

7. План вивчення дисципліни

№	Назва теми	Кількість аудиторних годин	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин самостійної роботи
Модуль 1				
1.	Методика викладання фахових дисциплін. Зміст і завдання курсу.	8	Основні принципи навчання.	10
2.	Психологічні передумови музично – виконавської діяльності.	8	Психологічні передумови музично – виконавської діяльності.	10
3.	Основні принципи планування навчально-виховного процесу та ведення навчальної документації.	8	Принципи формування навчально – художнього репертуару.	5
4.	Основи формування виконавського апарату	10	Основи формування виконавського апарату	5
Модуль 2				
5.	Методична робота викладача і підвищення педагогічної майстерності.	12	Форми методичної роботи викладача.	10
6.	Музичні здібності та їх розвиток в процесі навчання.	12	Специфіка виконавської слуху, музичної пам'яті. Розвиток ритмічного відчуття.	10
7.	Методика проведення уроку. Методи навчання.	12	Методи навчання.	10
8.	Акустичні і конструктивні особливості сучасного інструменту.	10	Типи сучасних інструментів, їх акустичні особливості.	10
Модуль 3				
9.	Прийоми звуковидобування, штрихи	12	Основні та специфічні прийоми звуковидобування.	10

10.	Розвиток виконавської техніки. Робота над інструктивним матеріалом.	12	Формування виконавської техніки виконавця	10
11.	Основні етапи роботи над музичним твором.	10	Робота над музичним твором.	10
Модуль 4				
12.	Основи методики роботи з ансамблем.	22	Методичні прийоми роботи з ансамблем народних інструментів.	20
13.	Теорія і методика читання нот з листа.	22	Методика читання нот з листа.	20
Контрольні заходи		2		
Всього		160		140

8. Система, вимоги та критерії оцінювання

Види контролю: поточний, підсумковий (семестровий), екзамен.

Методи поточного контролю:

Метод усного контролю: співбесіда, фронтальне опитування, підготовка доповідей та ін.

Метод письмового контролю: контрольні роботи, написання рефератів, відпрацювання академічних заборгованостей та ін.

Методи оцінювання:

Усний, практичний. метод емоційного сприйняття, метод аналізу інтерпретації музичного твору, композиційної цілісності, відчуття стилю та жанру, відповідності програмі, самоконтроль, практичні, метод стильової ідентичності, метод аналізу-інтерпретації музичних творів, композиційної цілісності, відчуття стилю та жанру, робота в ансамблі чи оркестрі.

Підсумковий контроль: семестровий екзамен.

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою.

Підсумкова (семестрова) оцінка розраховується наступним чином:

Поточні види навчальної діяльності які оцінюються	Коефіцієнт обчислення для підсумкової оцінки (%)
Систематичне відвідування практичних занять з дисципліни «методика викладання фахових дисциплін»	10%
Поточний контроль	30%
Контроль виконання самостійної роботи	20%
Підсумковий контроль	40%

За кожен поточний вид навчальної діяльності студент отримує окремі бали (за 100-бальною системою). Підсумкова (семестрова) оцінка вираховується з трьох видів поточної діяльності студента, кожен з яких має

різний коефіцієнт значущості. Для визначення підсумкової (семестрової) оцінки складається сума балів за поточні види навчальної діяльності з урахуванням коефіцієнту значущості кожного виду діяльності.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожного окремого виду навчальної діяльності може бути різний. Критерії оцінювання кожного виду діяльності визначається за такими критеріями:

Види оцінювання	Критерії оцінювання за національною шкалою та ECTS
Систематичне відвідування практичних занять з дисципліни «методика викладання фахових дисциплін»	“А”, 5 (90-100 балів) - у випадку систематичних відвідувань практичних занять.
	“В”, 4 (82-89 балів) – у випадках несистемних пропусків практичних занять.
	“С”, 4 (74–81 балів) - у випадках системних пропусків практичних занять.
	“D”, 3 (64–73 балів) – у випадках безпричинної відсутності на 40% практичних заняттях.
	“E”, 3 (60–63 балів) – якщо студент відвідав лише 50% практичних занять.
	“FX”, 2 (35–59 балів) – якщо студент відвідав лише 20% практичних занять.
	“F”, 2 (0– 34 балів) – якщо студент відвідав лише 10% практичних занять, або не відвідував заняття взагалі.
Поточний контроль	“А”, 5 (90-100 балів) – у випадку систематичного, точного засвоєння знань в повному обсязі, не допускає помилки і неточності. Дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді. Проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань.
	“В”, 4 – студент дає теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання. Допускає незначні неточності і помилки.
	“С”, 4 (74–81 балів) – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, проявляє активність у виконанні групових завдань.
	“D”, 3 (64–73 балів) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача.
	“E”, 3 (60–63 балів) - студент на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача.
	“FX”, 2 (35–59 балів) – «незадовільно з можливістю повторного складання» – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань.

	<p>“F”, 2 (0– 34 балів) – у випадках, коли студент зовсім не володіє знаннями з дисципліни.</p>
Контроль виконання самостійної роботи.	<p>“A”, 5 (90-100 балів)– проявляє активність і творчість у виконанні індивідуальних і групових завдань, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, дає вичерпні і правильні відповіді, акуратно оформлює завдання, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу.</p>
	<p>“B”, 4 (82-89 балів) – студент дає теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання. Допускає незначні неточності і помилки. Проявляє активність у виконанні індивідуальних і групових завдань, акуратно оформлює завдання, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу.</p>
	<p>“C”, 4 (74–81 балів) – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, проявляє активність у виконанні індивідуальних і групових завдань. Має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу,</p>
	<p>“D”, 3 (64–73 балів) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача, має конспект лекцій не в повному обсязі.</p>
	<p>“E”, 3 (60–63 балів) – студент на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має конспект лекцій не в повному обсязі.</p>
	<p>“FX”, 2 (35–59 балів) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні індивідуальних і групових завдань.</p>
	<p>“F”, 2 (0– 34 балів) – у випадках, коли студент зовсім не володіє знаннями з дисципліни.</p>
	<p>“A”, 5 (90-100 балів) - у випадку систематичного, точного засвоєння знань в повному обсязі, не допускає помилки і неточності. Дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді.</p>
Підсумковий контроль	<p>“B”, 4 (82-89 балів) - студент дає теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, допускає незначні неточності і помилки.</p>
	<p>“C”, 4 (74–81 балів) - студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді.</p>
	<p>“D”, 3 (64–73 балів) - студент дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає</p>

	недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача.
	“E”, 3 (60–63 балів) - студент на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача.
	“FX”, 2 (35–59 балів) - «незадовільно з можливістю повторного складання» – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки.
	“F”, 2 (0– 34 балів) - у випадках, коли студент зовсім не володіє знаннями з дисципліни.

Приклад обчислення підсумкової (семестрової) оцінки:

Поточні види діяльності	Бали за поточний вид діяльності	коефіцієнт обчислення для підсумкової оцінки (%)	Формула обчислення з урахуванням коефіцієнту	Бали для підсумкової оцінки
1. Систематичне відвідування практичних занять з дисципліни «методика викладання фахових дисциплін»	90 балів	10%	90*10%	9
2. Поточний контроль	80 балів	30%	80*30%	24
3. Контроль виконання самостійної роботи.	80 балів	20%	80*20%	16
4. Підсумковий контроль	100 балів	40%	100*40%	40
Підсумкова оцінка	9+24+16+40=89 балів			

Примітки. Контрольні роботи, доповіді, реферати, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (15 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин відсутності на заняттях (наприклад, хвороба або участь у конкурсах) викладачем можуть бути організовані додаткові консультації за погодженим графіком.

9. Рекомендована література (Список укладено на основі фондів бібліотеки Академії) Базова

1. Абдуллин Э.Б., Николаева Е.В. Методика музыкального образования. М.: Музыка, 2006. 336 с.
2. Абдуллин Э.Б., Николаева Е.В. Теория музыкального образования. М.: Академия, 2013. – 336 с.

3. Кутняк І.М., Мартинів Л.І., Околович І.М. Гра на музичному інструменті посібник. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2010. 43с.

4. Кутняк І.М., Мартинів Л.І., Околович І.М. Основи теорії музики посібник. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2013. 55с.
5. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 670 с.
6. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К.: Освіта України, 2008. 274 с.
7. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2011. 640 с.
8. Сокерина, И.В., Уколова Л.И. Синергия творческих способностей и свойств личности в творческом потенциале будущего педагога-музыканта Образование и наука в современных условиях. Чебоксары. Центр научного сотрудничества «Интерактив плюс». 2016. С. 86-88.
9. Шибанова, А.А. Сущность, содержание и структура исполнительской культуры музыканта. Чебоксары: Человеческий капитал. № 7(67). 2014. С. 123-125.

Допоміжна

1. Мошков К.В. Великие люди джаза. Том 1. Санкт-Петербург, Москва, Краснодар: Лань, 2012. 672 с.
2. Мошков К.В. Великие люди джаза. Том 2. Санкт-Петербург, Москва, Краснодар: Лань, 2012. 642 с.
3. Фейертаг В.Б. Джаз XX век. Спб.: Скифия, 2001. 564 с.
7. Симоненко В.С. Мелодии джаза. – Киев: Музична Україна, 1984. 318 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Дніпропетровська обласна універсальна бібліотека – www.libr.dp.ua
2. ovu.com.ua/ - Офіційний Вісник України.
3. notes.tarakanov.net – нотна бібліотека
4. domracheev.ru – нотна бібліотека
5. guitarnot.ru
6. www.accujazz
7. uajazz.com
8. www.jazz.net
9. www.jazz-ru

Розробник: С. Г. Горовий

Гарант освітньої програми С.В. Хананаєв)